

SAUEKONTROLLEN

ÅRSMELDING 2008

INNHold

Om Animalia.....	3
Forord	4
Sauekontrollens formål	5
Organisering og finansiering.....	6
Medlemskap i Sauekontrollen.....	7
Aktiviteter i Sauekontrollen i 2008.....	8
Satsingsområder	10
Rådgivere i Sauekontrollen.....	11
Statistikk fra Sauekontrollen	12
Begrep og definisjoner	13
Historisk utvikling	14
Landsoversikt	16
Medlemsoversikt	17
Besetningsstruktur	18
Rasefordeling	20
Lammetall og lammetap	20
Tilvekst og høstvekter	24
Avdrått.....	25
Slakteresultater	28
Helseopplysninger i Sauekontrollen.....	32

Tekst: Stine Løvik/Marit
Lindtvedt Lystad/Lisbeth
Hektoen

Foto: Grethe Ringdal

Grafisk design: Konsis

Trykkeri: Konsis

OM ANIMALIA

Styrker norsk kjøtt- og eggproduksjon langs hele verdikjeden

Animalia er et av Norges ledende fag- og utviklingsmiljøer innen kjøtt- og eggproduksjon. Animalia arbeider både med husdyrfaglige og kjøttfaglige spørsmål og tilbyr norsk kjøtt- og eggbransje og norske bønder kunnskap og kompetanse gjennom e-læring og kursvirksomhet, forsknings- og utviklingsprosjekter, husdyrkontroller og dyrehelsetjenester. Animalia er en nøytral aktør som arbeider for og sammen med hele den norske kjøtt- og eggbransjen. Animalia har 52 ansatte.

FORORD

Sauekontrollen er den landsomfattende husdyrkontrollen for sau. Kontrollen er åpen for alle saueprodusenter i Norge. Medlemskapet organiseres gjennom slakteriene, mens Animalia har den sentrale administrasjonen, med ansvar for drift og utvikling av den sentrale databasen og registrerings- og rapporteringsverktøy for medlemmer og rådgivere.

Tall fra Statens landbruksforvaltning 1.1.2009 viser en nedgang i sauebesetninger som søker om produksjonstilskudd på 3% fra 2008. Sauekontrollens medlemsantall økte i overkant av 2%. Basert på tall fra 1. januar 2009, var i overkant av 27% av landets sauebesetninger og ca 40% av landets søyer over 1 år registrert i Sauekontrollen. Det er altså de største besetningene som deltar. Det bekreftes også i slaktestatistikken fra alle slakteri i landet, som viser at 40% av slaktene i 2008 ble levert fra besetninger som deltok i Sauekontrollen.

Lansering av Sauekontrollen Web var den viktigste hendelsen i Sauekontrollen i 2008. Programmet har blitt godt mottatt. Brukernes tilbakemeldinger er at dette er et program med god brukervennlighet og mange nyttige rapporter og styringslister.

Andel av medlemmene som registrere data selv er økende. 56% av medlemmene registrerer data selv, mens de resterende bruker rådgiver. Av de som rapporterte data selv, brukte 83% Sauekontrollen Web, 15% LED-Sau og 2% Bondeversjonen.

Vi håper medlemmer og andre saueinteresserte bruker årsmeldingen aktivt. Den kan brukes til å sammenligne egne resultater med landsgjennomsnitt, som et oppslagsverk og forhåpentligvis være til inspirasjon.

Statistikken i årsmeldingen er basert på opplysninger samlet inn på den sentrale databasen. Med i statistikken er alle innmeldte medlemmer som har registrert de aktuelle opplysningene i 2008. Det har blitt gjort en del endringer i beregningsmåter i år. Dette medfører at det ikke alltid kan gjøres sammenligninger tilbake i tid. I en del tabeller er det gjort nye beregninger tilbake i tid og utvikling over år kan sammenlignes. Der sammenligning ikke kan gjøres, er dette markert med en tykk strek i tabellen. Endringer er beskrevet ved den enkelte tabell.

For Samarbeidsrådet for Sauekontrollen og
Helsetjenesten for sau

KRISTIN BAKKE LAJORD
Leder

STINE LØVIK HUSE OG MARIT L. LYSTAD
Sauekontrollen

SYNNØVE VATN OG LISBETH HEKTOEN
Helsetjenesten for sau

www.animalia.no/sauekontrollen

Sauekontrollens formål

- Skaffe det enkelte medlem informasjon om egen besetning som grunnlag for styring/planlegging og kvalitetssikring av produksjonen.
- Legge grunnlag for landsomfattende avlsarbeid på sau gjennom fullstendig oversikt over dyras identitet ved merking og informasjon om enkeltdyr og besetning.
- Gi informasjon og oversikt over sjukdom i besetningen og samle helseopplysninger til bruk i forebyggende helsearbeid og sjukdomsbekjempelse.
- Skaffe dokumentasjon ved livdyrsalg.
- Gi nødvendige opplysninger for generell rådgiving, informasjon, forskning, statistikk og prognoser.
- Være en del av de tiltakene som skaper aktivt og levende produsentmiljø.

ORGANISERING OG FINANSIERING

Animalia har administrasjonen av Sauekontrollen sentralt og står for drift og utvikling av registrerings- og rapporteringsverktøy for medlemmer og rådgivere og for den sentrale databasen. Slakterier, både samvirke og private, har det lokale ansvaret. Det er vel 45 rådgivere/registratorer rundt omkring i landet.

De innsamlede data er grunnlag for statistikk, dokumentasjon, forskning og avlsarbeid på sau, hvor Norsk Sau og Geit er ansvarlig for avlsindeksberegninger. Finansiering av den sentrale drift og utvikling dekkes av Omsetningsrådet. Finansiering av lokal drift i slakteriene dekkes delvis av medlemsavgifter.

SAMARBEIDSRÅDET FOR SAUEKONTROLLEN OG HELSETJENESTEN FOR SAU

Samarbeidsrådet for Sauekontrollen og Helsetjenesten for sau er Sauekontrollens øverste organ. Saker vedrørende regelverk, veiledende priser, rettigheter og plikter som følger av medlemskapet, samt årsmelding og budsjett, er saker som behandles i dette forum. Samarbeidsrådet består av representanter fra Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund (KLF), Nortura og Norsk Sau og Geit (NSG).

Det har vært avholdt 2 møter og blitt behandlet totalt 16 saker i Samarbeidsrådet i 2008.

Samarbeidsrådet for Sauekontrollen og Helsetjenesten for sau har i 2008 bestått av:

KRISTIN BAKKE LAJORD (LEDER)
Norsk Sau og Geit

THOR BLICHFELDT
Norsk Sau og Geit

ROLF AXEL AASS
Kjøtt- og Fjørfebransjens Landsforbund

FINN AVDEM
Nortura

MEDLEMSKAP I SAUEKONTROLLEN

Sauekontrollen er åpen for alle saueholdere i Norge. Medlemskapet organiseres via slakteriene. Medlemmene kan velge om de vil registrere sine opplysninger selv eller om de ønsker å sende opplysningene til rådgiver. Rådgiver registrerer da opplysningene inn til Sauekontrollens sentrale database på vegne av medlemmet.

MEDLEMSKAP I SAUEKONTROLLEN GIR DEG:

- Enkelt registreringsverktøy. Sauekontrollen gjør det mulig å registrere opplysninger raskt og enkelt i ny webversjon.
- Nyttige rapporter på Sauekontrollen Web. Alle medlemmer får tilgang til rapporter om produksjon og helse-tilstand i sin besetning på web.
- Sauekontrollen gir deg bedre oversikt over besetningen, og hjelper deg å styre produksjonen.
- Grunnlag for avlsarbeid. Sauekontrollen er grunnlaget for avlsarbeid på sau i Norge og gir deg avlsverdier og oversikt over kåra værere. For å få kåra værlam og få avlsindekser må dyret være registrert i Sauekontrollen.
- Enklere å etterleve krav til dokumentasjon. Sauekontrollen gjør det lettere å etterleve offentlige krav – og holde oversikt over opplysningene.

For mer informasjon, ta kontakt med ditt lokale slakteri (se oversikt side 11) eller sjekk www.animalia.no/sauekontrollen.

EGENREGISTRERING I SAUEKONTROLLEN

Medlemmer som ønsker det, kan registrere data selv i Sauekontrollen Web. Dette er et webbasert program, hvor medlemmet registrerer opplysninger og hendelser for sine dyr og tar ut egne rapporter for besetningen eller enkelt-dyr.

SAMARBEID MED ANDRE PROGRAMMER

Brukere av dataprogrammet Led-sau kan sende inn og motta data fra Sauekontrollen via rådgiver/registrator. I løpet av 2009 vil produsenter selv kunne sende data direkte via Sauekontrollen Web.

AKTIVITETER I SAUEKONTROLLEN I 2008

WEBVERSJON

5. mars 2008 ble Sauekontrollen Web lansert. Dette var den viktigste begivenheten i Sauekontrollen dette året. Webprogrammet har blitt veldig godt mottatt av både produsenter og rådgivere. Brukernes tilbakemeldinger er at dette er et program med god brukervennlighet og mange nyttige rapporter og styringslister.

Programmet utvikles kontinuerlig, og i løpet av året har det blitt lansert nye rapporter tilpasset sesongen. Av disse kan vi spesielt nevne Stamtavla, som har blitt veldig godt mottatt. I webprogrammet er også ringrapportene, som er tilgjengelig for kontaktpersoner i de ulike avslagene.

For første gang på mange år var medlemsutviklingen i Sauekontrollen positiv. 81 medlemmer meldte seg ut av kontrollen mens 204 nye produsenter meldte seg inn, en nettoøkning på 123 medlemmer. En effekt som trolig skyldes overgang til web og den positive omtalen dette har medført.

Fordeler med webversjon

- Opplysningene registreres på internett, og alle data lagres direkte på en sentral server.
- Brukere slipper å installere nye versjoner. Nye versjoner legges rett ut på web og blir dermed tilgjengelig umiddelbart.
- Registrering kan foretas hvor som helst og når som helst. Ved dataproblemer kan brukerne logge seg på hos en nabo som har internett, og registrere det han eller hun ønsker å registrere der.
- Enklere registrering med bedre layout og brukervennlighet.
- Automatiske overføringer av slaktedata og indekser.
- Automatisk oppdatering av dyrenes opplysninger ved kjøp av dyr og sikrere sporing av dyr.

Teknisk sett har det vært få problemer etter omlegging til web, og de feil som har blitt oppdaget har raskt blitt rettet. Dette er en av de store fordelene med et webprogram, at feil som oppdages kan rettes og endringen iverksettes umiddelbart. Med et webprogram følger en forventning om oppetid store deler av døgnet, hele uka. Det arbeides derfor kontinuerlig med utvikling av rutiner som sikrer oppetid på servere og nettsider. Driftsmessig har det vært få problemer i 2008, alle med små konsekvenser for brukerne.

Sauekontrollen Web er, uavhengig av rapporteringsmåte, tilgjengelig som et verktøy for alle medlemmer. I løpet av 2008 var over halvparten av medlemmene innlogget en eller flere ganger, i tillegg til rådgivere, ringledere og andre som har tilgang til rapporter fra Sauekontrollen. I løpet av de travleste ukene på høsten var det 1 000 ulike brukere inne i løpet av noen få dager.

56% av medlemmene i kontrollen rapporterer opplysninger selv, mens 44% benytter rådgiver. Av de som rapporterer opplysninger selv, bruker 83% Sauekontrollen Web, 15% Led-Sau og 2% Bondeversjonen.

BONDEVERSJON

Det har blitt sendt ut en oppdatering av programmet i 2008. Det foregår ingen nyutvikling av programmet. Ved utgangen av 2008 var 49 medlemmer registrert som brukere av Bondeversjonen.

INFORMASJON

Sauekontrollens internettside (www.animalia.no/sauekontrollen) er mye brukt av medlemmer og andre besøkende. Her legger vi kontinuerlig ut aktuell informasjon, nyheter og lenker samt driftsinformasjon. Bladet Sau og Geit, som utgis av Norsk Sau og Geit, er en av våre viktigste informasjonskanaler for å nå ut med informasjon til eksisterende og potensielle medlemmer. I vår faste spalte Nytt fra Sauekontrollen har vi aktuelt stoff og nyttig informasjon til alle medlemmer. I 2008 hadde Sauekontrollen annonser i alle nummer. Det har vært skrevet artikler i Go'mørning, som utgis av Animalia.

Sauekontrollen har vært godt synlig med stand under Lammekongressen i Bergen, Agrisjø i Stjørdal og Dyrskuten i Seljord.

DATAFLYT

Dataflyten i Sauekontrollen har de siste årene vært veldig stabil, også i 2008. Et godt samarbeid med NSG har gjort at indeksberegninger ble gjennomført til avtalte tider uten større feil. De sentrale listene ble sendt til trykkeriet i riktig tid, og det ble rapportert om få feil. En feil oppstod på høstlista, hvor lammeindeksen manglet. Dette medførte dessverre behov for ny trykking og utsending.

Når det gjelder behov for utsending av trykte lister, ser vi at et økende antall av medlemmene avbestiller disse via web. I underkant av 200 medlemmer avbestilte høstlista og 300 årsrapportene.

NY TEKNOLOGI

PDA, lesestaver og elektroniske vekter er eksempler på ny teknologi som er på full fart inn i norske fjøs. Med disse kommer krav om kommunikasjon direkte mot Sauekontrollen. Data fra ulike elektroniske vekter og noen typer data fra

lesestav fra Os Husdyrmerkefabrikk (Biocontrol) kan leses inn i Sauekontrollen Web. Når det gjelder utvikling av PDA-programvare, har Animalia inngått en samarbeidsavtale med programvarehuset Tempus, som utvikler dette. Prosjektet er for tiden satt midlertidig på hold i påvente av ekstern finansiering. Vi har stor tro på produktet og håper på sikt å kunne lansere en løsning som vil være til stor nytte for saueprodusentene.

DYKTIGE RÅDGIVERE

Sauekontrollen har dyktige og ivrige rådgivere ute i felten. Rådgiverne har opparbeidet seg gode kunnskaper om Sauekontrollen og yter god brukerstøtte ovenfor bøndene. Den sentrale administrasjonen har god kontakt med rådgiverne. Denne kontakten er viktig for at den daglige driften skal fungere og for å få verdifulle innspill til utvikling av Sauekontrollen.

I april ble det arrangert et superbrukerkurs for 12 rådgivere i Saue- og Storfekjøttkontrollen. Formålet med kurset var teknisk opplæring i forbindelse med påloggingsproblematikk til web, for at de skal kunne utføre teknisk brukerstøtte overfor medlemmer.

STAB

Staben har i 2008 bestått av fem personer som til sammen utgjør 2,5 årsverk. Disse personene er Stine Løvik Huse, Kjetil Haugen, Tone Beate Hansen, Marit Lystad og IT-konsulent Solfrid Tjærandsen. Årsak til at såpass mange har vært involvert, er interne stillingsendringer og omorganiseringer. Fra og med 2009 består bemanningen av Stine Løvik Huse, Marit Lystad og Kjetil Haugen. Programmering er utført av John Thore Mogen.

SATSINGSOMRÅDER

"I 2008 økte medlemstallet og 27,4% av landets saueprodusenter var medlemmer i Sauekontollen. I 2009 skal vi ha økt fokus på medlemsøkning, med blant annet økt markedsføring"

VIDEREUTVIKLING AV SAUEKONTROLLEN WEB

Arbeidet med å videreutvikle og forbedre programmet er en kontinuerlig prosess. Forenkling av registreringsbilder og tilpassing av rapporter for å øke brukervennligheten og nytten av programmet, basert på innspill fra brukerne, pågår hele tiden.

Det vi vet kommer i 2009 er arbeid med å innføre en sikrere rasedefinisjon (8 rasedeler). Dette for at man bl.a. skal kunne stambokføre rasegodkjente dyr.

DATAUTVEKSLING MED ANDRE SYSTEMER

Det arbeides kontinuerlig med å forbedre utveksling av data mellom Sauekontollens database og andre systemer. Et eksempel er semindata. Per i dag registrerer saueprodusenter semindata hos NSG. Det er et mål at innen paringssesongen 2009 begynner kan medlemmer registrere dette i Sauekontollen Web og slippe å forholde seg til to registreringssteder.

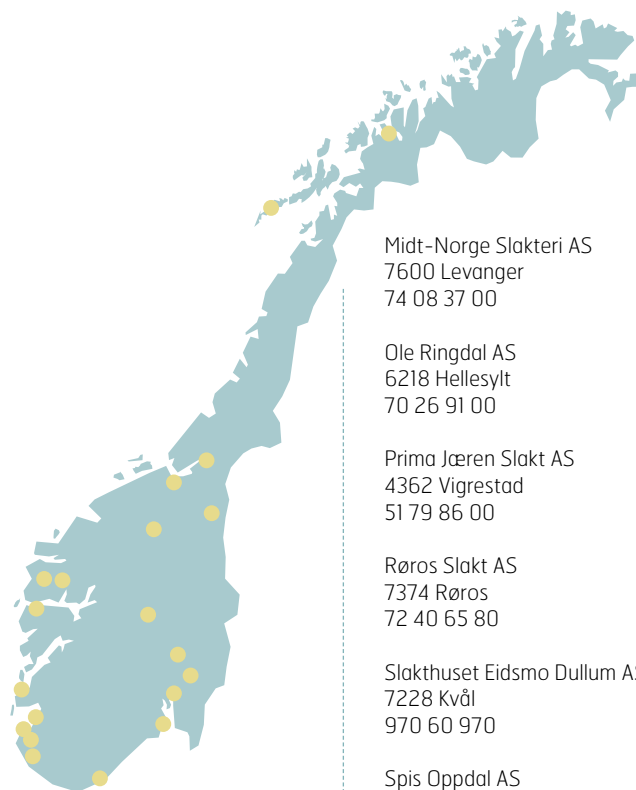
Et annet eksempel er slaktedata. Her arbeides det for å automatisere og bedre kvalitet og hyppighet på overføring av slaktedata fra slakteriene.

MEDLEMSØKNING

I 2008 økte medlemstallet og 27,4% av landets saueprodusenter var medlemmer i Sauekontollen. I 2009 skal vi ha økt fokus på medlemsøkning, med blant annet økt markedsføring. Medlemskampanjer sammen med slakteriene er ett av tiltakene. Det skal også utarbeides en mappe med informasjonsmateriell som rådgiverapparatet kan ha med på besetningsbesøk hos potensielle medlemmer.

Det skal utføres fokusgrupper med flere produsenter og rådgivere, samt dybdeintervju av enkeltprodusenter for å få fram synspunkter om Sauekontollen, hva produsentene har behov for og hva de etterlyser. Dette skal gi oss pekepinn på forbedringspunkter.

RÅDGIVERE I SAUEKONTROLLEN

Midt-Norge Slakteri AS
7600 Levanger
74 08 37 00

Ole Ringdal AS
6218 Hellesylt
70 26 91 00

Prima Jæren Slakt AS
4362 Vigrestad
51 79 86 00

Rørøslakt AS
7374 Rørøsl
72 40 65 80

Slakthuset Eidsmo Dullum AS
7228 Kvål
970 60 970

Spis Oppdal AS
7340 Oppdal
72 42 20 60

Private slakterier

Fatland Jæren AS
4311 Hommersåk
51 68 21 00

Fatland Oslo AS
1081 Oslo
23 17 63 50

Fatland Ølen AS
5588 Ølen
53 77 55 00

Furuseth AS
2072 Dal
63 97 70 10

Helle slakteri AS
2943 Rogne
61 35 22 50

Horns slakteri AS
8370 Leknes
76 05 54 00

Jens Eide AS
4790 Lillesand
37 27 09 66

Nortura medlemssentre

Nortura Tønsberg
800 33 227

Nortura Rudshøgda
800 81 082

Nortura Sandeid
800 33 455

Nortura Forus
800 333 15

Nortura Førde
800 30 360

Nortura Trondheim
810 30 303

Nortura Målselv
800 80 140

Andre

Aina M. Jensvold
Gammalnorsk Spølsaulag

TA KONTAKT MED DITT LOKALE
SLAKTERI FOR Å BLI MEDLEM AV
SAUEKONTROLLEN

STATISTIKK FRA SAUEKONTROLLEN

OM STATISTIKKENE

Vær oppmerksom på grunnlaget bak statistikkene. For å inngå i statistikkgrunnlaget må en besetning ha registrert minst en lamming gjeldende år. 3731 besetninger rapporterte lamningsopplysninger i 2008. I tabeller der datagrunnlaget avviker er dette spesifisert.

Hvilken type opplysning det er snakk om er viktig i vurderingen av tallmaterialet. Eksempelvis er påliteligheten av gjennomsnittlig andel dødfødte mindre enn gjennomsnittlige klassifiseringsresultat. Der hvor frekvensen er lav, vil hvert enkelt tilfelle ha innvirkning på gjennomsnittet.

Oslo ikke med på fylkesoversikter på grunn av for få produsenter.

ENDRINGER I ÅRETS ÅRSMELDING

Begrepet 'Søye per 1. januar' brukes ikke lenger. Dette er erstattet av begrepet 'Para søye'. Se definisjonene under.

Begrepet 'Søye pr 31.12.' innføres for beregning av oppslutning. Årsak er at dette gir en mer korrekt sammenligning med de offentlige tallene (voksne søyer over 1 år, fra Søknad om produksjonstilskudd hos Statens landbruks-forvaltning)

'Tal lam om hausten' inkluderer nå lam med høstvekt eller slaktevekt. En feil i tidligere årsmeldinger har gjort at kun lam med høstvekt har blitt godskrevet søya. Dette medfører en økning i tal lam om hausten og avdrått på ca 3%.

På grunn av disse endringene er historiske produksjonsdata kjørt tilbake til 2000. Tall før den tid kan ikke sammenlignes direkte. I tabeller der beregningsgrunnlag er endret, er dette markert med en strek i tabellen før og etter ny beregning.

BEGREP OG DEFINISJONER

VOKSEN

Søye født 2 år eller mer før årsmeldingsåret.

GIMMER

Hunndyr født året før årsmeldingsåret.

PARA SØYE

Voksne søyer og gimmer registrert med lam, kasting eller som gjeld. Upara søyer og gimmer, overføringssøyer og søyer med manglende informasjon er ikke medregnet.

SØYER PER 31.12

Søyer født 1 år eller mer før årsmeldingsåret, innmeldt 31.12 årsmeldingsåret. Dette brukes kun i forhold til tall fra Statens landbruksforvaltning. Se fotnoter tabell 1 for mer detaljer.

BURD

Antall lam søya har med seg på det aktuelle tidspunkt (burd vår = antall lam om våren, burd høst = antall lam om høsten).

LAM OM HAUSTEN

Antall lam per søye som har høstvekt eller slaktevekt.

KORRIGERT HØSTVEKT

Beregnet høstvekt ved 145 dagers alder ut i fra antatt daglig tilvekst for rasen. Følgende tilvekstsatser brukes når veid høstvekt korrigeres:

Norsk Kvit Sau:	0,25 kg/dag
Sjeviot:	0,22 kg/dag
Pelssau:	0,21 kg/dag
Spælsau:	0,23 kg/dag

AVDRÅTT

Lammevekt om høsten, i kg høstvekt. Lam som mangler høstvekt, men er slaktet, gis en gjennomsnittlig høstvekt.

RISIKOPOPULASJON

Tap i % er alltid regnet ut fra risikopopulasjonen om ikke annet er spesifisert. Det vil si dødfødt er i % av alle fødte lam, død inne er i % av levendefødte og død på sommerbeite er i % av de som levde ved slipp på sommerbeite. Totalt tap er i % av alle fødte lam.

Det har blitt gjort en endring i beregning av oppslutning av søyer i kontrollen. Data for 2008 er etter ny beregning og kan ikke sammenlignes med data fra tidligere år. Se også figur 1 side 17.

- 1) Fra 2008: Alle besetninger innmeldt 1.1 påfølgende år. Tidligere år: Krav om innrapportering av lammingsopplysninger. 197 innmeldte besetninger mangler lammingsinformasjon for 2008. De 3731 besetningene med lammingsinformasjon danner datagrunnlag for resten av årsmeldingen.
- 2) Medlemmer som andel av antall besetninger som søkte produksjonstilskudd for 'Voksne sauer over ett år' 1.1. påfølgende år (SLF).
- 3) Fra 2008: Søyer over 1 år, innmeldt 1.1. påfølgende år. Tidligere år: Søyer og gimrer registrert med lam, kasting eller som gjeld samt søyer over ett år og eldre som ikke er para.
- 4) Søyetal som andel av antall 'Voksne sauer over ett år' det er søkt produksjonstilskudd for pr. 1.1 påfølgende år minus antall 'Værer, 1 år og eldre' det er søkt produksjonstilskudd for 31.07. årsmeldingsåret (SLF).

HISTORISK UTVIKLING

Tabell 1: Utvikling av medlemstall, antall kontrollerte søyer over 1 år og tilslutning

År	Antall buskaper ¹⁾	Tilslutning buskaper, % ²⁾	Antall voksne søyer ³⁾	Tilslutning søyer, % ⁴⁾
1972	3597		94 417	
1982	5300		236 738	
1989	5645		279 897	
1990	5594		284 440	
1991	5557		294 051	
1992	5397		295 984	
1993	5282	21,2	289 010	
1994	5256	21,2	303 097	
1995	5367	21,8	303 828	
1996	5310	22,3	297 144	
1997	5170	22,5	288 849	
1998	5061	22,8	285 133	
1999	4925	22,6	279 924	
2000	4929	22,9	291 673	26,9
2001	4872	23,3	299 976	27,0
2002	4783	25,4	304 539	27,1
2003	4600	25,7	307 434	28,0
2004	4402	25,8	309 573	28,1
2005	4140	25,5	303 058	27,8
2006	3935	25,4	291 905	28,6
2007	3838	26,1	282 142	28,3
2008	3928	27,4	275 180	39,8

Tidligere år ble søya kun godskrevet lam med høstvekt i 'lam om høsten'. Dermed ble søyas avdrått underestimert. Nå inkluderes også lam med slaktevekt. I tabellen er tallene fra og med 2000 oppdatert etter ny beregning og kan sammenlignes.

Det var høye høstvekter i år, og tall lam om høsten var 1,63 lam. Avdrått på søyene er derfor den høyeste som er registrert til nå i Sauekontrollen.

- 1) Lam om høsten er lam som er registrert med høstvekt eller slaktevekt.
2) Høstvekt og avdrått er korrigert til 145 dager.

Tabell 2: Historisk utvikling av lammetall, korrigert høstvekt og korrigert avdrått per para søye

År	Totalt fødte lam	Levendefødte lam	Lam om høsten ¹⁾		Tilvekst fødsel-høst (g/dag)	Korrigert høstvekt (kg) ²⁾	Korrigert avdrått (kg) ²⁾	
			Uten kopplam	Kopplam			Uten kopplam	Med kopplam
1990			1,55			43,8	67,8	
1991			1,54			42,7	65,7	
1992			1,53			41,7	63,8	
1993			1,54			44,4	68,4	
1994			1,55			43,7	67,7	
1995	1,86	1,79	1,54		276	42,9	66,1	
1996	1,86	1,80	1,54		275	42,8	65,9	
1997	1,86	1,80	1,55		271	43,4	67,3	
1998	1,87	1,81	1,54		267	42,5	65,4	
1999	1,89	1,83	1,55		269	42,2	65,4	
2000	1,90	1,84	1,58	0,05	274	44,2	69,9	71,9
2001	1,93	1,87	1,59	0,05	271	43,8	69,8	71,9
2002	1,93	1,87	1,6	0,05	276	44,5	71,0	73,0
2003	1,96	1,89	1,6	0,05	270	43,7	69,9	72,2
2004	1,98	1,90	1,63	0,06	278	44,8	73,0	75,6
2005	2,00	1,92	1,62	0,06	281	45,1	73,2	75,6
2006	2,05	1,97	1,63	0,07	276	44,5	72,5	75,3
2007	2,05	1,97	1,64	0,07	275	44,4	72,6	75,8
2008	2,07	1,98	1,63	0,08	283	45,5	74,2	77,6

Kopplam er inkludert i alle tall, med unntak av vekter og tilvekster. Vekter og tilvekster for kopplam finnes tabell 4.

Sett inn tall for egen besetning og sammenlign med landsgjennomsnittet. Hvor er det forbedringsområder i din besetning?

LANDSOVERSIKT

Tabell 3: Gjennomsnittlige produksjonsresultater per para søye

År	2008	Egne tall
Totalt fødte lam	2,07	
Dødfødt, %	4,27	
Levendefødte lam	1,98	
Tapt inne, %	3,21	
Tapt på vårbeite, %	1,01	
Tapt på sommerbeite, drept av rovdyr eller manglende opplysninger, %	9,92	
Lammedato	28. april	
Fødselsvekt, kg	4,6	
Vårvekt, kg	18,1	
Høstvekt, kg	44,2	
Korr.høstvekt, kg	45,5	
Slaktevekt, kg	20,0	
Tilvekst fødsel - vår, g/dag	332	
Tilvekst vår - høst, g/dag	262	
Tilvekst fødsel - høst, g/dag	283	
Alder vårvekt, dager	40,5	
Alder høstvekt, dager	139,7	
Alder slaktevekt, dager	159,9	
Lam om høsten uten kopplam	1,63	
Lam om høsten med kopplam	1,71	
Avdrått uten kopplam, kg	72,1	
Avdrått uten kopplam korrigert, kg	74,2	
Avdrått med kopplam, kg	75,3	
Avdrått med kopplam korrigert, kg	77,6	

Tabell 4: Gjennomsnittlige produksjonsresultater for kopplam

År	2008	Egne tall
Tapt inne, %	4,5	
Tapt på vårbeite, %	1,7	
Tapt på sommerbeite, drept av rovdyr eller manglende opplysninger, %	14,0	
Fødselsvekt, kg	4,1	
Vårvekt, kg	17,3	
Høstvekt, kg	40,2	
Korr.høstvekt, kg	42,7	
Slaktevekt, kg	17,3	
Tilvekst fødsel - vår, g/dag	297	
Tilvekst vår - høst, g/dag	249	
Tilvekst fødsel - høst, g/dag	267	

MEDLEMSOVERSIKT

Medlemstallet økte med 3% fra 2007-2008. Rogaland er det største fylket, fulgt av Hordaland, Oppland og Sogn og Fjordane. De fleste fylkene hadde en positiv eller nøytral utvikling av medlemstallet.

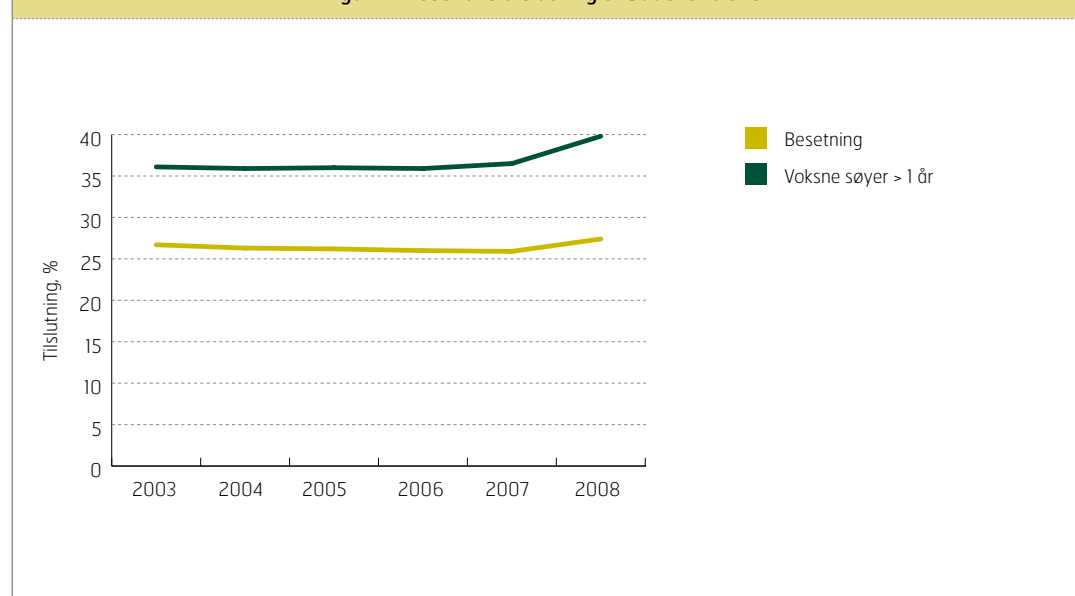
1) Tallet kan ikke sammenlignes med 2007-tall i tabell 1 da det gjøres endringer tilbake i tid på databasen. Denne tabellen viser den reelle endringen i medlemsmassen per fylke fra 2007-2008.

Tabell 5: Medlemsoversikt og prosentvis endring og andel medlemmer fordelt per fylke

Fylke	2007 ^a	2008	% -vis endring	% andel medlemmer
Østfold	22	22	0.0	0.6
Akershus	42	42	0.0	1.1
Hedmark	224	224	0.0	5.7
Oppland	419	446	6.4	11.4
Buskerud	219	223	1.8	5.7
Vestfold	29	31	6.9	0.8
Telemark	118	117	-0.8	3.0
Aust-Agder	58	59	1.7	1.5
Vest-Agder	102	105	2.9	2.7
Rogaland	552	591	7.1	15.0
Hordaland	527	537	1.9	13.7
Sogn og Fjordane	443	438	-1.1	11.2
Møre og Romsdal	256	253	-1.2	6.4
Sør-Trøndelag	190	204	7.4	5.2
Nord-Trøndelag	160	164	2.5	4.2
Nordland	271	276	1.8	7.0
Troms	154	165	7.1	4.2
Finnmark	31	31	0.0	0.8
Totalt	3 817	3 928	2.9	100

Tallene i figuren er basert på ny beregningsmåte (beskrevet ved tabell 1 side 14). Som figuren viser har 26% av landets saueprodusenter, og 35% av søyer over ett år, deltatt i kontrollen de siste 5 årene. I 2008 var 39,8% av søyer over 1 år tilsluttet kontrollen, en endring på drøye 3% siste år.

Figur 1: Prosentvis tilslutning til Sauekontrollen

De fleste søyene i landet finner vi i Rogaland. Det er også der tilslutningen til kontrollen er størst.

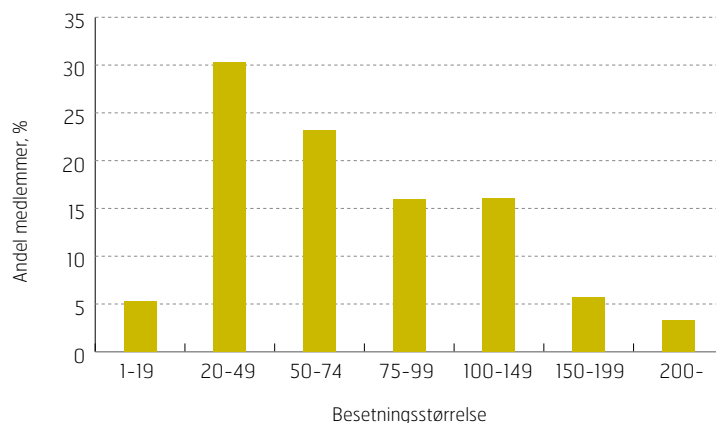
BESETNINGSSTRUKTUR

Tabell 6: Antall kontrollerte søyer og tilslutning, fylkesvis

Fylke	Kontrollerte søyer	Fordeling søyer i kontroll	Fordeling søyer landsbasis	Andel kontrollerte av landsbasis
Østfold	1105	0,4	1,2	0,2
Akershus	2530	0,9	1,0	0,4
Hedmark	18296	6,6	5,6	2,6
Oppland	32114	11,7	11,3	4,6
Buskerud	16608	6,0	4,4	2,4
Vestfold	1418	0,5	0,4	0,2
Telemark	7413	2,7	2,8	1,1
Aust-Agder	3711	1,3	1,5	0,5
Vest-Agder	5961	2,2	2,3	0,9
Rogaland	44506	16,2	21,2	6,4
Hordaland	26273	9,5	9,7	3,8
Sogn og Fjordane	23282	8,5	9,4	3,4
Møre og Romsdal	13720	5,0	6,2	2,0
Sør-Trøndelag	18187	6,6	6,5	2,6
Nord-Trøndelag	13790	5,0	3,9	2,0
Nordland	27280	9,9	9,7	3,9
Troms	15677	5,7	5,5	2,3
Finnmark	3290	1,2	1,1	0,5
Landet	275180			39,8

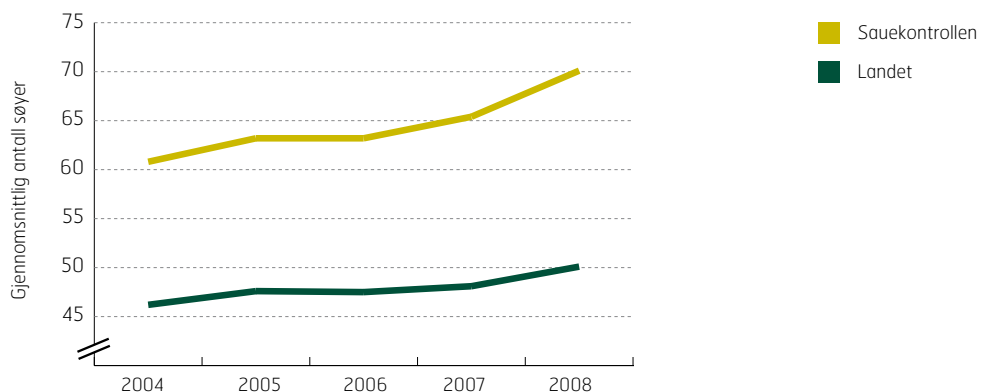
'Besetningsstørrelse blant medlemmene er svakt økende, med et gjennomsnitt på 77,3 søyer og gimrer

Figur 2: Medlemmer i Sauekontrollen fordelt etter besetningsstørrelse

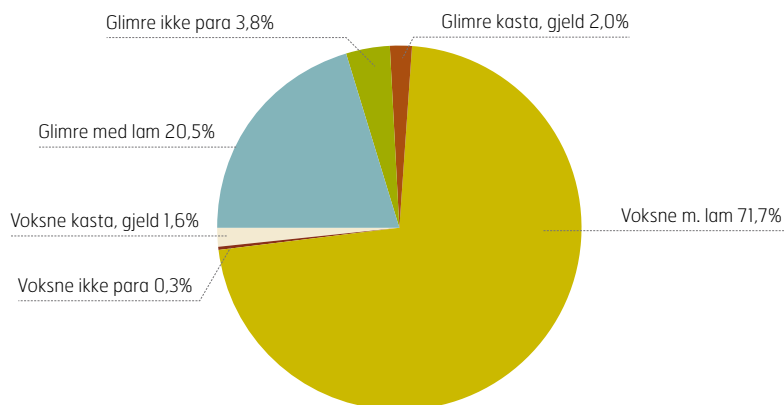
Besetningsstørrelse er målt i antall søyer over 1 år, fra Sauekontrollen og Statens landbruksforvaltning. Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet" inn for å vise variasjonen.

Figur 3: Utvikling av gjennomsnittlig størrelse på besetninger i Sauekontrollen til sammenligning med landet for øvrig

Figur 4 tar utgangspunkt i søyer som er registrert med lamming, eller har fått kode gjeld, kasta eller ikke para.

Figur 4: Fordeling av voksne søyer og gimrer med lam, kasta/gjeld eller ikke para

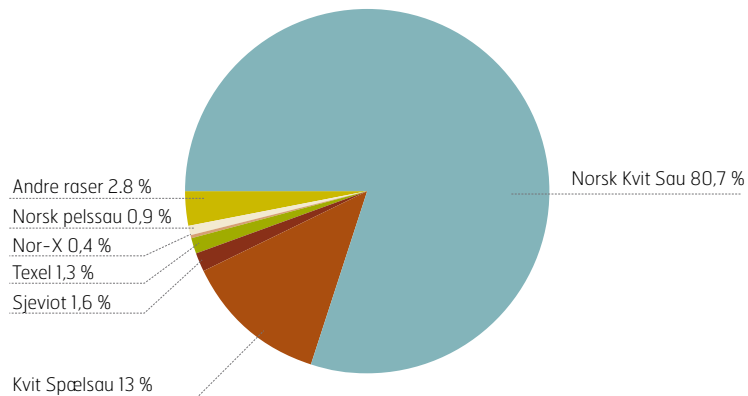

RASEFORDELING

Figur 5 viser fordelingen av voksne søyer av de enkelte rasene i Sauekontrollen. 71,1% av de innmeldte dyra er kodet som rasen Norsk Kvit Sau. Trolig er mange av dyra som ligger inne kodet som Dala (4,3%), Steigar (4,3%) og Rygja (1,0%) egentlig NKS. I denne figuren er disse tre rasene inkludert i NKS. I "Andre raser" inngår blant annet rasene Gammalnorsk sau, Grå trønder, Fuglestadbroket og Blæset.

Sjekk at dine dyr ligger inne med riktig rasekode.

Figur 5: Rasefordeling para søyer

LAMMETALL OG LAMMETAP

Kopplam er inkludert i tabellen. Para søye definert som voksne og gimrer med lam eller som har kasta eller er gjeld. Overføringssøyer og upara søyer og gimrer er ikke med i beregningen. Figur 4 viser andel dyr som ikke er para.

Tabell 7: Antall fødte, levendefødte, prosentvis dødfødte og lam om høsten per para søye, fordelt fylkesvis

Fylke	Totalt fødte lam			Levendefødte			Dødfødte, %			Lam om høsten inkl kopplam		
	Para søye	Voksen	Gimre	Para søye	Voksen	Gimre	Para søye	Voksen	Gimre	Para søye	Voksen	Gimre
Østfold	2,1	2,3	1,51	2,02	2,22	1,44	3,6	3,38	4,58	1,79	1,97	1,25
Akershus	2,06	2,26	1,51	1,98	2,17	1,43	3,99	3,76	5	1,69	1,88	1,15
Hedmark	2,08	2,28	1,49	1,99	2,19	1,42	3,97	3,84	4,52	1,68	1,86	1,14
Oppland	2,15	2,34	1,58	2,06	2,25	1,51	3,8	3,66	4,42	1,79	1,96	1,28
Buskerud	2,23	2,44	1,67	2,13	2,34	1,59	4,29	4,17	4,72	1,85	2,04	1,35
Vestfold	2,07	2,25	1,56	1,95	2,14	1,43	5,54	4,93	8,01	1,72	1,88	1,26
Telemark	2,01	2,23	1,43	1,93	2,14	1,37	3,92	3,81	4,37	1,64	1,84	1,11
Aust-Agder	2,04	2,24	1,49	1,95	2,16	1,4	4,19	3,78	5,81	1,68	1,88	1,16
Vest-Agder	2,03	2,21	1,51	1,95	2,12	1,42	4,22	3,83	5,91	1,64	1,79	1,19
Rogaland	2,03	2,2	1,46	1,93	2,1	1,37	4,96	4,72	6,16	1,71	1,86	1,22
Hordaland	2,08	2,2	1,56	2,00	2,11	1,48	3,92	3,72	5,13	1,78	1,89	1,33
Sogn og Fj.	2,01	2,14	1,45	1,94	2,07	1,38	3,48	3,25	4,98	1,73	1,85	1,2
Møre og R.	2,11	2,26	1,57	2,00	2,15	1,49	4,93	4,84	5,35	1,69	1,82	1,23
Sør-Trøndelag	2,04	2,2	1,53	1,96	2,11	1,46	3,83	3,74	4,28	1,67	1,81	1,19
Nord-Trøndelag	2,03	2,19	1,53	1,93	2,09	1,45	4,61	4,45	5,28	1,56	1,71	1,11
Nordland	2,07	2,24	1,51	1,97	2,14	1,43	4,63	4,46	5,45	1,66	1,82	1,14
Troms	2,07	2,26	1,47	1,98	2,15	1,39	4,63	4,46	5,5	1,69	1,85	1,16
Finnmark	2,00	2,17	1,29	1,93	2,09	1,24	3,64	3,57	4,14	1,61	1,75	1,03
Landet	2,07	2,24	1,52	1,98	2,15	1,44	4,27	4,09	5,14	1,71	1,87	1,21

Tabell 8: Antall fødte, levendefødte, prosentvis dødfødte og lam om høsten per para søye, fordelt på raser

Rase	Totalt fødte	Levendefødte	Dødfødte, %	Lam om høsten
Norsk kvit sau	2,11	2,02	4,39	1,74
Kvit Spælsau	2,02	1,94	4,14	1,69
Sjeviot	1,91	1,84	3,57	1,61
Texel	1,76	1,67	5,16	1,43
Norsk pelssau	1,85	1,81	2,49	1,62
Nor-X	1,80	1,71	4,68	1,56

Kopplam er inkludert i tabellen.

Besetningene er gruppert på nytt for hvert nøkkeltall. Kopplam er inkludert i tabellen. Tabellen inkluderer kun besetninger ≥ 30 søyer (3201 besetninger). Snittall i denne tabellen kan derfor ikke sammenlignes med snittall i tabeller som inkluderer alle besetningene (3731).

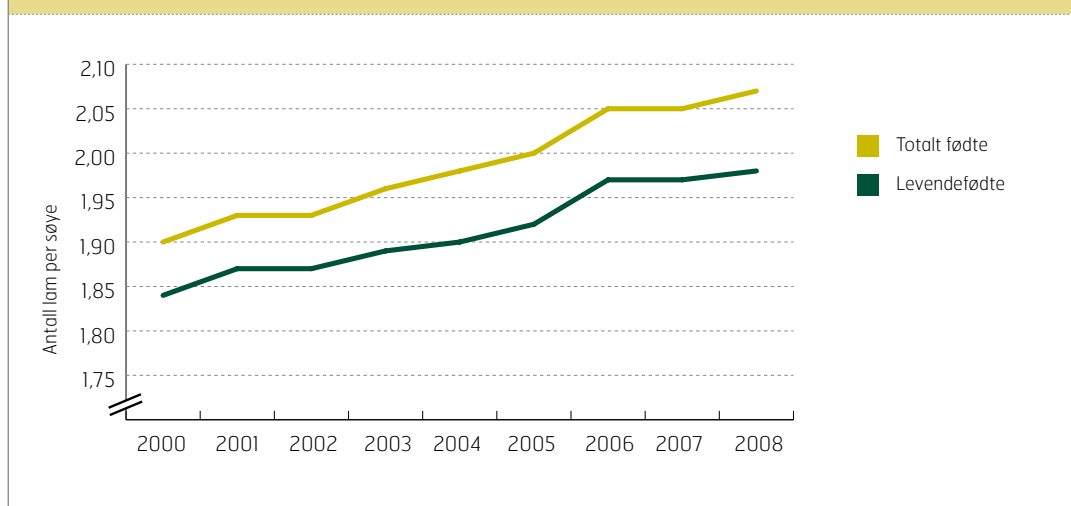
Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen bedre.

Graf er basert på ny beregningsmåte

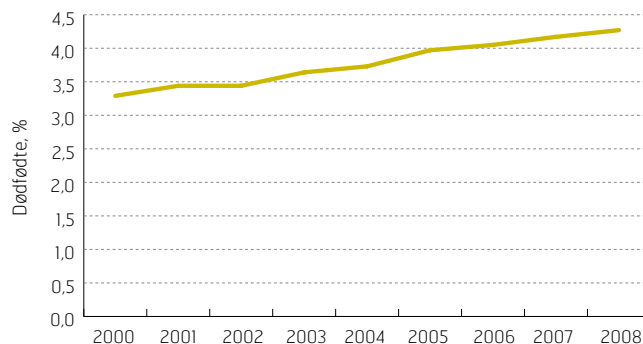
Tabell 9: Besetninger gruppert etter ulike nøkkeltall

	Beste 1/3	Midte 1/3	Dårligste 1/3	Snitt
Totalt fødte	2,32	2,06	1,78	2,07
Levendefødte	2,22	1,71	1,71	1,98
Dødfødte, %	1,15	4,07	8,20	4,22
Tapt inne	0,55	2,53	6,40	3,16
Tapt vårbeite	0,00	0,38	2,78	1,05
Tapt sommer	2,17	6,37	17,44	8,66
Totaltap	8,20	14,54	25,68	16,13
Lam om høsten	2,00	1,73	1,34	1,72

Figur 6: Utvikling i totalt fødte og levendefødte lam per para søye

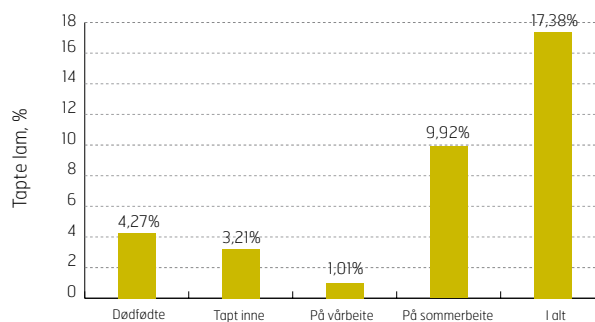

Figur 7: Utvikling av % dødfødte lam

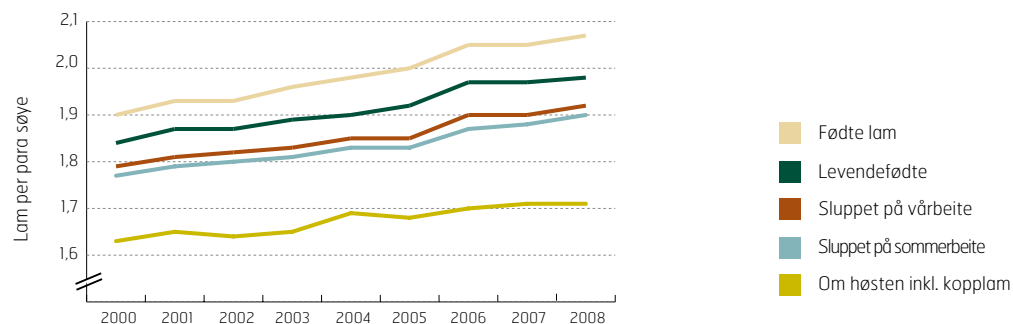
Figur 8 er beregnet ut fra risikopopulasjon. Det vil si antall lam som er i live før hver registreringsperiode. Tap på sommerbeite er inkludert rovdyr tap. Tap i alt er beregnet ut fra totalt fødte lam.

Figur 8: Andel tapte lam beregnet ut fra risikopopulasjonen

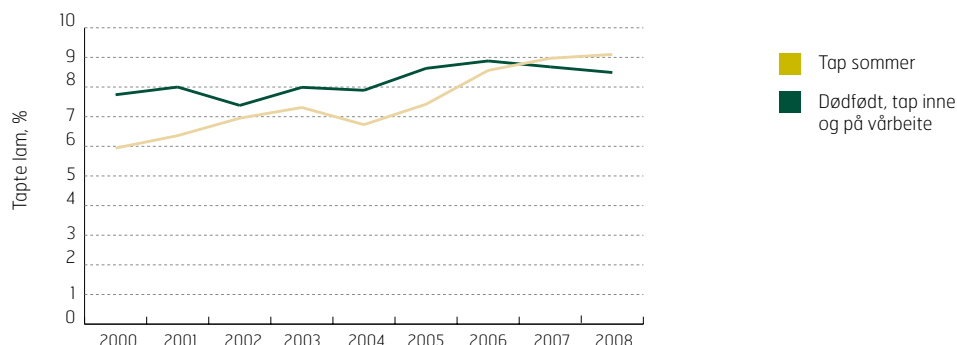
Figur 9 er beregnet ut fra lammetall ved fødsel, antall levendefødte lam, antall lam ved utslipp på vårbeite, utslipp på sommerbeite og om høsten. Tall lam om høsten er inkludert kopplam. Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen.

Figur 9: Utvikling av lammetall i Sauekontrollen fra 2000-2008

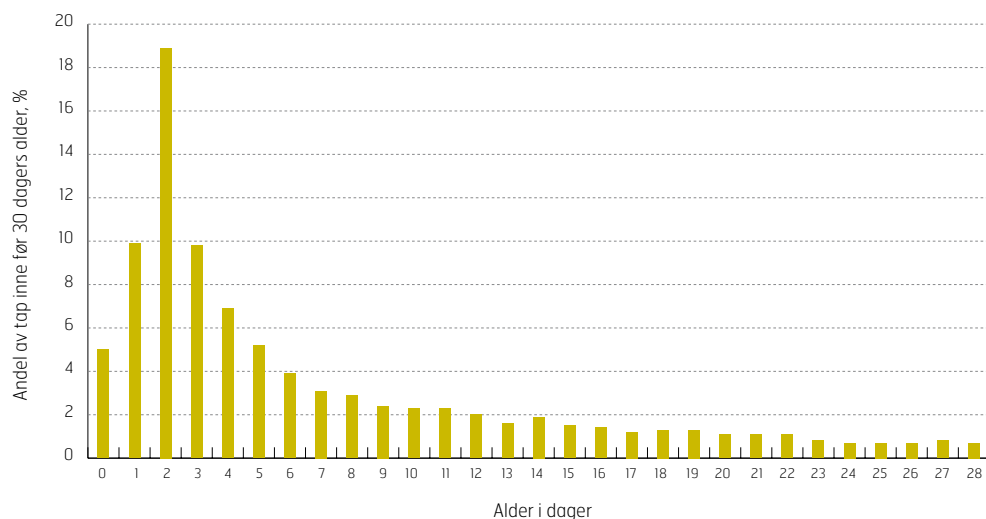
Merk at tapsprosenten i figur 10 er beregnet ut fra antall fødte lam, og ikke ut fra risikopopulasjon. Tap på sommerbeite er inkludert rovdyr tap+ dyr som mangler høstvekt, slaktevekt og andre opplysninger.

Figur 10: Utvikling av lammetap i inneperioden og på vårbeite til sammenligning med tap på sommerbeite

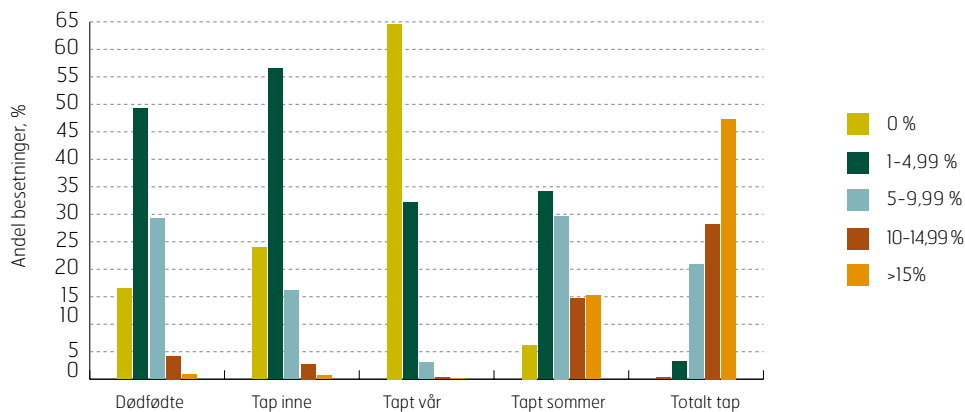
3,2% av alle levendefødte lam dør inne. Grafen viser aldersfordeling for tap av disse lammene. I grafen inngår kun lam som blir merket. For lam som kreper før merking vet man ikke eksakt alder ved død, men disse vil i stor grad fordele seg på de første levedagene og øke andelen tap på dag 0-3.

Figur 11: Fordeling alder av lam som dør inne

Her er besetningene fordelt etter prosentvis tap i ulike kategorier. 16% av besetningene har ikke registrert dødfødte lam, mens nær halvparten av besetningene har mellom 1-5% dødfødte. Ser vi på totalt tap, som oppsummerer alt tap av lam (dødfødte, kreperte, tapt inne, tap vår, tapt sommer) har 48% av besetningene et tap over 15%.

Figur 12: Besetningsfordeling dødfødte, tap inne og totalt tap

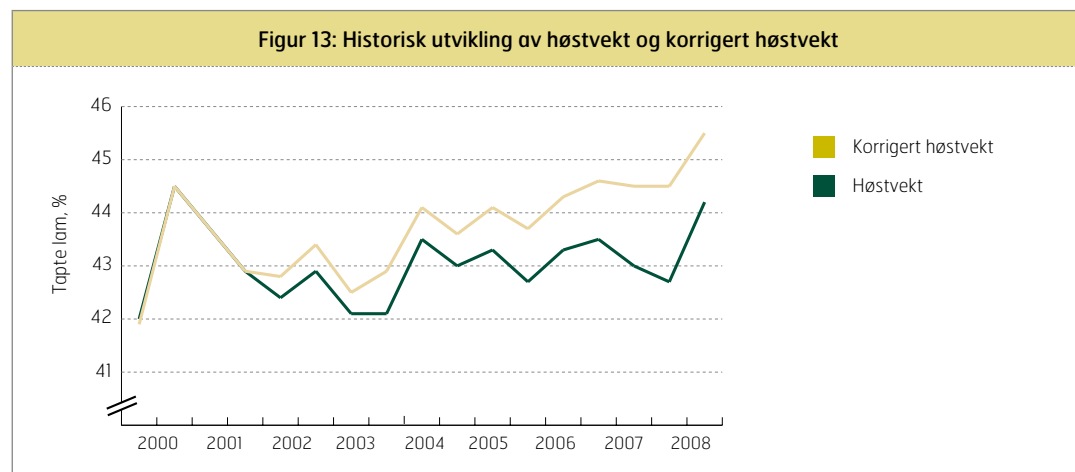

TILVEKST OG HØSTVEKTER

Kopplam er ikke inkludert i tabellen.

Fylke	Høstvekt, kg	Korr.høstvekt, kg	Gj.alder høstvekt	Fødsel - vår, g/dag	Vår - høst, g/dag	Fødsel - høst, g/dag
Østfold	40,4	44,4	128,9	316	264	278
Akershus	41,9	42,3	143,3	316	241	259
Hedmark	42,0	44,6	134,6	310	271	278
Oppland	43,5	44,9	139,3	321	263	280
Buskerud	43,8	46,0	136,0	326	269	288
Vestfold	41,5	43,7	136,5	326	250	270
Telemark	43,5	44,3	141,7	313	256	274
Aust-Agder	41,8	41,9	144,7	321	233	258
Vest-Agder	43,3	44,0	142,1	345	239	272
Rogaland	44,1	45,6	139,3	356	251	284
Hordaland	46,5	46,3	145,7	346	260	287
Sogn og Fjordane	46,2	46,2	145,2	341	257	287
Møre og Romsdal	44,8	44,6	145,5	338	260	277
Sør-Trøndelag	45,0	46,6	138,6	322	279	291
Nord-Trøndelag	43,3	44,7	139,2	320	263	277
Nordland	44,3	46,5	136,4	312	287	291
Troms	42,8	45,1	135,7	303	278	281
Finnmark	43,0	46,0	132,9	287	263	287
Landet	44,2	45,5	139,7	332	262	283

Den korrigerte høstvekten er beregnet høstvekt ved 145 dagers alder, ut fra daglig tilvekst for de ulike rasene. Legg merke til at grafen er "zoomet inn" for å vise variasjonen bedre. Kopplam er ikke inkludert i datamaterialet.

AVDRÅTT

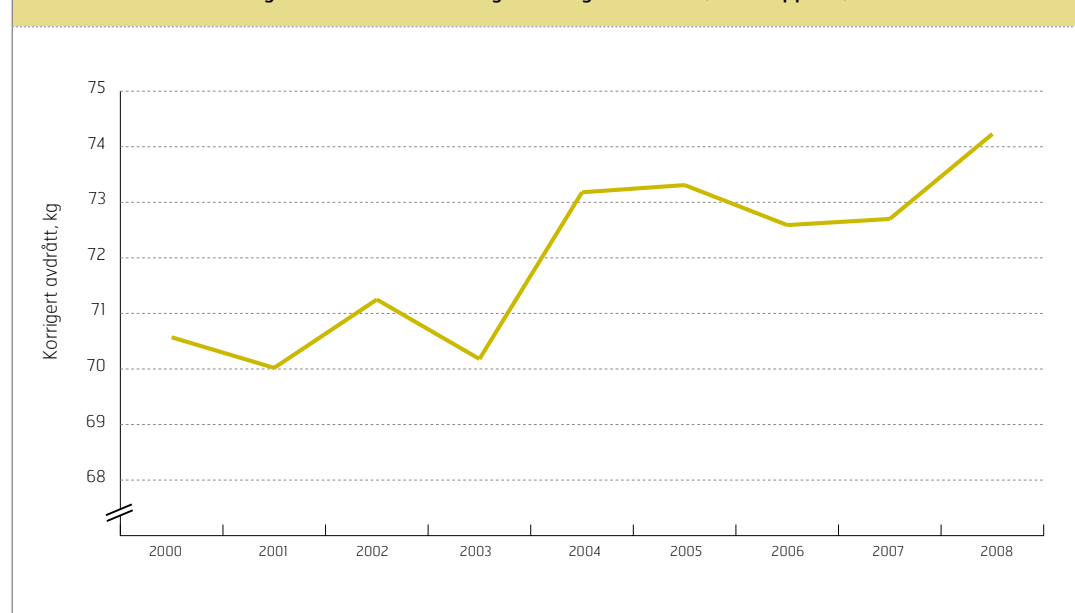
Avdrått er lammevekt om høsten i kg per para søye, voksen eller gimre.

Gjennomsnittlig alder ved høstveiing var 139,7 dager. I 2006 og 2007 var den henholdsvis 138,2 og 139,2 dager.

Tabell 11: Avdrått, uten kopplam

Fylke	Avdrått, kg			Korrigert avdrått, kg		
	Para søye	Voksen	Gimre	Para søye	Voksen	Gimre
Østfold	69,7	78,0	45,9	76,5	85,0	52,0
Akershus	66,4	74,5	43,1	67,0	74,9	44,5
Hedmark	67,1	75,6	42,9	71,2	79,9	46,2
Oppland	73,8	81,8	50,6	76,2	84,2	52,9
Buskerud	77,1	86,0	53,7	81,1	90,2	57,1
Vestfold	67,9	75,3	46,9	71,4	78,9	50,5
Telemark	69,0	78,4	44,5	70,3	79,6	46,0
Aust-Agder	68,7	78,1	44,0	68,9	77,8	45,1
Vest-Agder	65,3	71,7	46,2	66,4	72,6	47,9
Rogaland	71,6	78,4	49,4	74,1	80,8	52,4
Hordaland	79,3	84,6	56,8	79,0	84,0	57,6
Sogn og Fjordane	77,7	83,7	51,7	77,7	83,3	53,0
Møre og Romsdal	71,4	77,4	49,9	71,1	76,7	50,8
Sør-Trøndelag	71,9	78,7	49,1	74,5	81,6	50,9
Nord-Trøndelag	65,0	72,2	43,0	67,1	74,2	45,7
Nordland	69,5	76,7	46,2	72,9	80,2	49,1
Troms	68,8	75,9	45,3	72,5	79,8	48,4
Finnmark	66,3	72,6	40,1	70,9	77,5	43,8
Landet	72,1	79,2	48,7	74,2	81,3	51,1

Figur 14: Historisk utvikling av korrigert avdrått (uten kopplam)

Figuren viser historisk utvikling av korrigert avdrått per para søye. Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen bedre.

På grunn av feil i tidligere årsmeldinger har ikke søya får godskrevet lam uten høstvekt. Dette er rettet i denne grafen. Grafen kan dermed ikke sammenlignes med tidligere årsmeldinger.

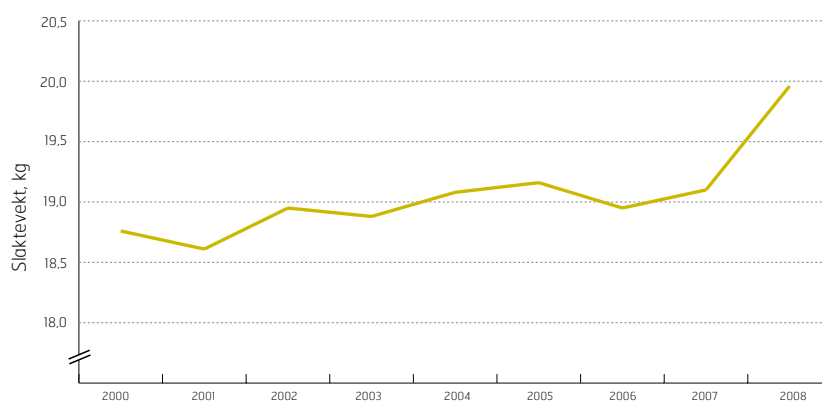

Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen

SLAKTERESULTATER

Figur 15: Historisk utvikling av slaktevekt

1) Gjennomsnittlig slakteklasse og fettgruppe beregnes fra EUROP-skalaen. Verdiene er også oppgitt i tall. EUROP-klassifiseringen gis et tall (fra 1-15) i Sauekontrollen for å kunne beregne gjennomsnittsverdier. P-=1, P=2, P+=3 osv. Det samme gjelder gjennomsnittlig fettgruppe (fra 1-15). 1=1-, 2=1, 3=1+ osv.

Tabell 12: Resultat per alder på lam, inkludert kopplam

	Alder, dager	Tilvekst fødsel-slakt, g/dag	Slaktevekt, kg	Klasse ¹⁾	Fettgruppe ¹⁾	Slakteverdi, kr
	< 100	174	12,4	7,9 (R)	6,0 (2+)	673
	101-120	155	20,2	8,5 (R+)	5,8 (2+)	835
	121-130	144	20,7	8,5 (R+)	5,8 (2+)	836
	131-140	135	20,8	8,5 (R+)	5,8 (2+)	833
	141-150	126	20,7	8,4 (R)	5,9 (2+)	817
	151-160	116	20,3	8,2 (R)	5,9 (2+)	791
	161-170	105	19,7	8,2 (R)	5,9 (2+)	763
	171-250	88	18,8	8,0 (R)	6,0 (2+)	723
	> 250	67	19,6	7,8 (R)	6,1 (2+)	746
Gj.snitt	159,9	110	19,8	8,2 (R)	5,9 (2+)	779

Tabell 13: Resultater per kullstørrelse					
Burd født	Tilvekst fødsel-slakt, g/dag	Slaktevekt, kg	Klasse	Fettgruppe	Slakteverdi, kr
Enkling	123	21,4	8,7 (R+)	6,2 (2+)	841
Tvilling	110	19,9	8,2 (R)	5,9 (2+)	783
Trilling	108	19,6	8,2 (R)	5,9 (2+)	770
Firling+	109	19,7	8,3 (R)	6,0 (2+)	775
Kopplam	108	17,3	7,8 (R)	5,9 (2+)	710
Søvelam	102	19,1	8,3 (R)	6,2 (2+)	745
Vêrlam	116	20,5	8,2 (R)	5,7 (2+)	809

Tabell 14: Resultat per alder på søye, uten kopplam					
Alder, år	Tilvekst fødsel - slakt, g/dag	Slaktevekt, kg	Klasse	Fettgruppe	Slakteverdi, kr
1 år	105	19,3	8,3 (R)	5,8 (2+)	758
2 år	111	20,1	8,4 (R)	5,8 (2+)	790
3 år	113	20,2	8,3 (R)	5,9 (2+)	797
4 år	112	20,2	8,2 (R)	6,0 (2+)	793
5 år	111	20,0	8,1 (R)	6,0 (2+)	785
6 år	109	19,8	8,0 (R)	6,0 (2+)	775
7 ->	106	19,5	7,8 (R)	6,0 (2+)	760
Gj.sn.	110	20,0	8,2 (R)	5,9 (2+)	783

Tabell 15. Slaktevekt, klasse og fettgruppe for lammeslakt levert av ikke-medlemmer og medlemmer av Sauekontrollen

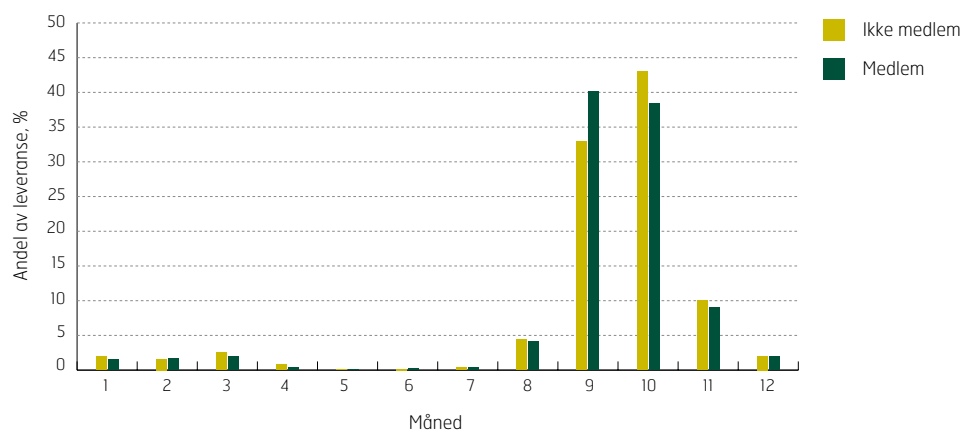
	Slaktevekt, kg	Klasse	Fett
Medlem	19,8	R	2+
Ikke-medlem	18,4	R-	2+

Slakt fra medlemmer holder en bedre og jevnere kvalitet enn slakt fra ikke-medlemmer (disse grunntallene vises ikke i tabellen). Oppnåelse av en god klasse er mindre vektavhengig hos medlemmer enn ikke-medlemmer. Dette kan vise at lammene hos medlemmer har en bedre kjøttfylde ved lavere vekter, eller at produsentene er flinkere til å plukke ut slaktemodne lam.

Tall i tabell gjelder lammeslakt av alle raser for hele landet. Datagrunnlaget avviker fra den øvrige statistikken (386 614 slakt fra medlemmer og 589 890 slakt fra ikke-medlemmer).

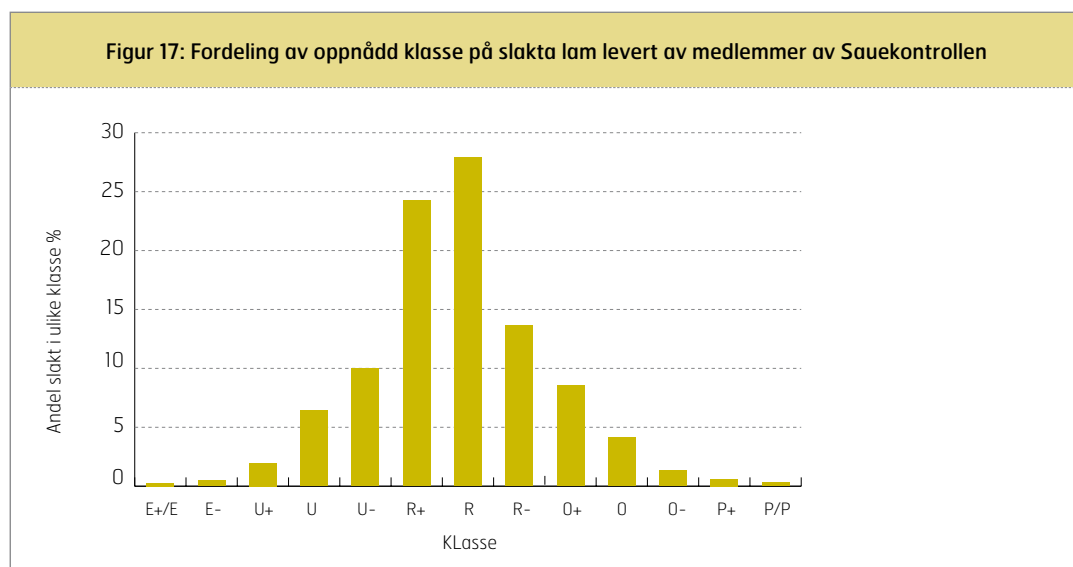
Figur 16: Fordeling av lammeslakt gjennom året

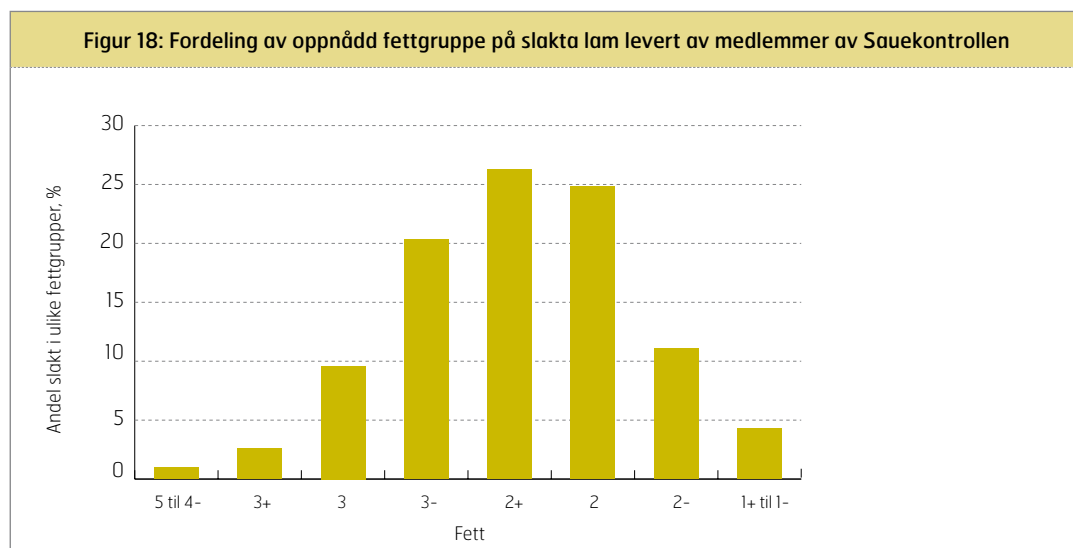
Figur 16 viser tidspunkt for levering av slakt gjennom året. Medlemmer i Sauekontrollen leverer slakt tidligere på høsten og har færre overføringsdyr.

Tall i figur gjelder lammeslakt av alle raser for hele landet. Datagrunnlaget avviker fra den øvrige statistikken (386 614 slakt fra medlemmer og 589 890 slakt fra ikke-medlemmer).

Figur 17 gjelder lammeslakt av alle raser, født og slaktet i 2008.

Figur 18 gjelder lammeslakt av alle raser, født og slaktet i 2008.

Kopplam er inkludert.

- 1) Gjennomsnittlig slakteklasse også oppgitt i tall. EUROP klassifiseringen gis et tall (fra 1- 15) i Sauekontrollen for å kunne beregne gjennomsnittsverdier. P-=1, P=2, P+=3 osv. Det samme gjelder gjennomsnittlig fettgruppe (fra 1-15). 1=1-, 2=1, 3=1+ osv.
- 2) Gruppen Spælsau består av både Kvit og Farga Spæl
- 3) Rasene Dala, Rygja og Steigar er slått sammen med Norsk Kvit Sau, da det ligger inne en del dyr med feilregistrert rase.

Tabell 16. Klassifiseringsresultater oppgitt per rase				
Rase	Antall slakt	Slaktevekt, kg	Klasse ¹⁾	Fettgruppe ¹⁾
Norsk kvit sau ²⁾	255227	20,0	8,4 (R)	5,9 (2+)
Kvit Spælsau ²⁾	42467	18,7	6,9 (R-)	5,7 (2+)
Sjeviot	4421	18,7	8,2 (R)	6,5 (3-)
Texel	3672	20,0	9,9 (U-)	6,3 (2+)
Norsk pelssau	3079	18,4	6,7 (R-)	5,9 (2+)
Gammalnorsk spælsau	1348	16,0	5,5 (O+)	5,7 (2+)
Suffolk	1287	18,4	7,5 (R)	6,4 (2+)
Nor-X	1179	20,5	9,9 (U-)	5,7 (2+)
Blæset	541	18,4	7,2 (R-)	6,7 (3-)
Gammelnorsk sau	435	13,2	5,1 (O)	5,7 (2+)
Fuglestadbroket	402	19,0	7,4 (R-)	7,0 (3-)
Merino	226	17,7	6,6 (R-)	5,4 (2)
Grå trønder	176	17,7	6,6 (R-)	5,3 (2)
Oxforddown	124	19,8	7,8 (R)	6,1 (2+)
Svartfjes	82	16,9	6,6 (R-)	6,4 (2+)
Dorset	49	20,5	8,0 (R)	7,1 (3-)
Finsk landrase	28	19,7	8,3 (R)	6,1 (2+)
Landet	350597	19,8	8,2 (R)	5,9 (2+)

HELSEOPPLYSNINGER I SAUEKONTROLLEN

HELSEOPPLYSNINGER I SAUEKONTROLLEN

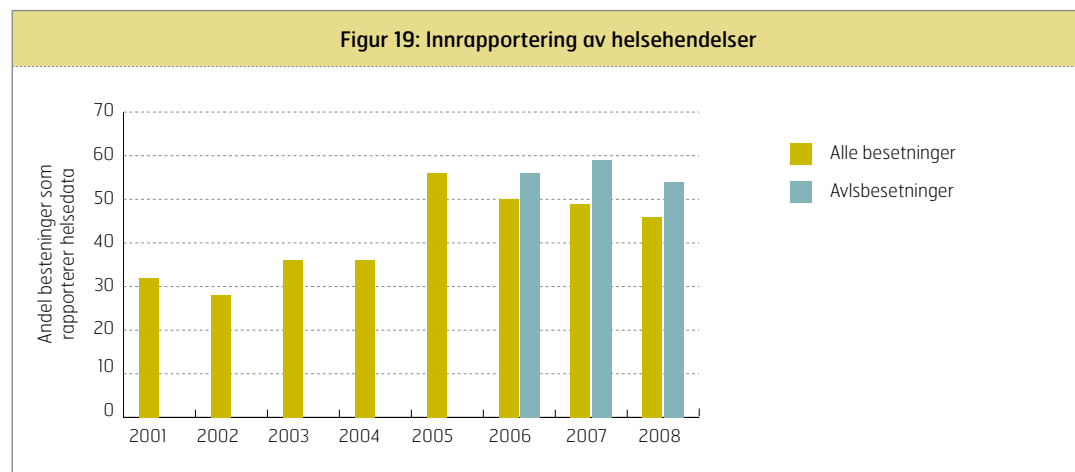
For å få mest og best mulig kunnskap om helse og sjukdom hos norsk sau er det viktig at flest mulig besetninger rapporterer helsehendelser. Det er et mål for Sauekontrollen og Helsetjenesten for sau å øke innrapporteringen av helsedata. Innrapporteringen var økende fram til 2005. I 2008 har innrapporteringen av helsedata dessverre sunket ytterligere.

Andelen av medlemmene i Sauekontrollen som rapporterer inn helsedata ligger nå på 46%. Fordi antallet dyr er stort, gir det allikevel visse muligheter for å kartlegge bakenforliggende faktorer for sjukdom. Eksempler på dette er alder, rase, kjønn, lammetall, vekt, tidspunkt i forhold til lamming og lignende.

For avlsbesetninger er det egentlig obligatorisk å innrapportere helseopplysninger. Andelen avlsbesetninger som rapporterer helsedata var imidlertid bare 56 % i 2008. Det begrenser muligheten til å undersøke om og i hvor stor grad en sjukdom er arvelig, og det begrenser muligheten til å velge avlsdyr som er fri for eventuelle arvelige lidelser. Det er derfor viktig med bedre innrapportering av helsehendelser.

Figur 19 viser at andelen besetninger i Sauekontrollen som rapporterte inn helsehendelser var økende fram til 2005. Deretter har det vært en moderat nedgang. I 2008 rapporterte 46% alle besetningene i Sauekontrollen helsedata. 56% av avlsbesetningene rapporterte helsedata.

Figur 19: Innrapportering av helsehendelser

Tabell 17: Utvikling i innrapporterte helseopplysninger i Sauekontrollen i perioden 2005 -2008

	2005	2006	2007	2008
Totalt antall sjukdomsregistreringer	22 667	17 975	16304	17125
Totalt antall forebyggende behandlinger	141 019	94 034	124 224	134047
Antall søyer i Sauekontrollen	303 058	291 905	282 142	288256
Antall besetninger med helseopplysninger	2 310	1981	1869	1724
Antall besetninger totalt	4140	3935	3838	3731
Andel besetninger som registrerte helseopplysninger (%)	56	50	49	46

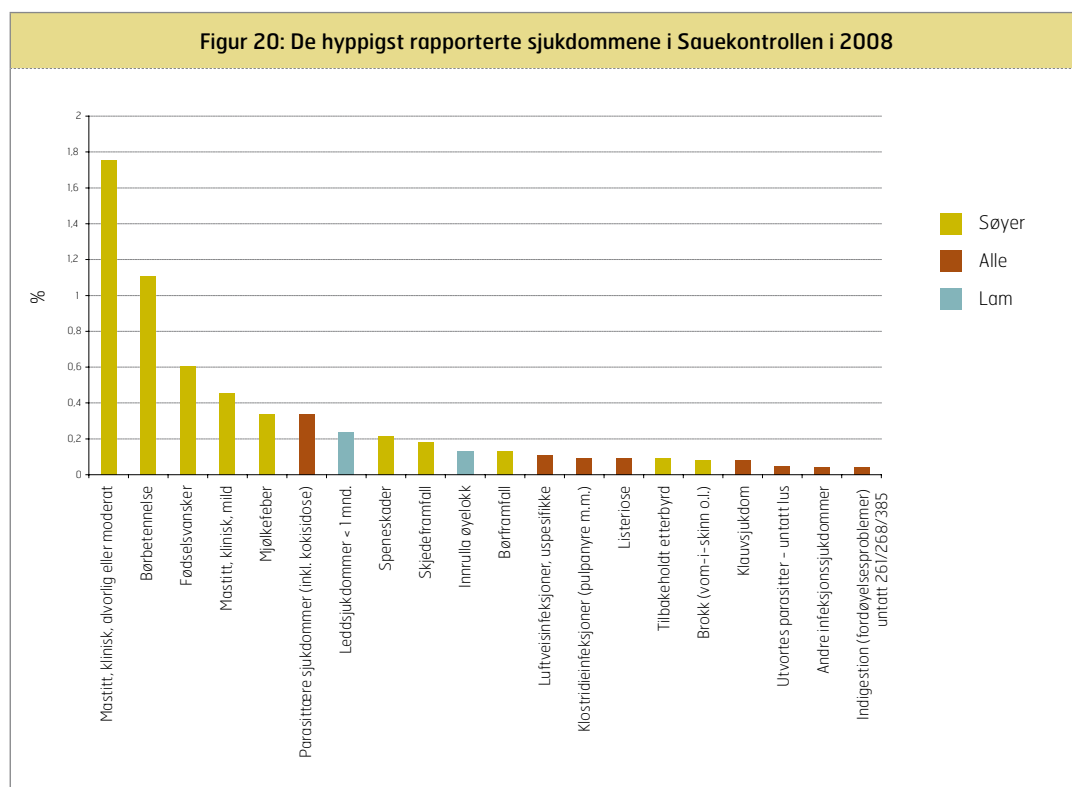
Tabell 18: Innrapportering av helseopplysninger fra avlsbesetninger

	2007	2008
Antall avlsbesetninger med helseopplysninger	1 068	921
Antall avlsbesetninger i Sauekontrollen	1 818	1703
Andel avlsbesetninger som registrerer helse (%)	59	56

Tabell 17 viser antall og andel avlsbesetninger som rapporterte helseopplysninger til Sauekontrollen i 2008.

Figur 20 viser de hyppigst rapporterte sjukdommene i Sauekontrollen i 2008. Prosentandelen er beregnet som antall dyr med aktuelle sykdom i forhold til det totale antall dyr i besetningene som rapporterte inn helseopplysninger (risikopopulasjonen: 138 750 søyer og 267 517 lam, totalt 406 267 søyer og lam). Ved gjentakende tilfeller per dyr, telles kun første tilfelle.

Mastitt (jurbetennelse) er den hyppigst rapporterte sjukdommen hos voksne søyer, mens leddsjukdommer er den hyppigst rapporterte sjukdommen hos lam.

Oppgitt som prosent andel av alle søyer i de besetningene som registrerer sykdom (totalt 138 750 søyer). Søyer som er behandlet eller har hatt flere tilfeller av samme sykdom teller kun en gang.

Økning i den registrerte forekomsten kan både skyldes en reelt økende forekomst eller en bedre innrapportering i besetningene som rapporterer helsehendelser.

Tabell 19: De hyppigst rapporterte sjukdommene hos søyer i 2008

Sjukdom	%	
	2007	2008
Mastitt, klinisk, alvorlig eller moderat	1,7	1,9
Bør-, skjede-, egglederbetennelse	1,1	1,1
Fødselsvansker	0,6	0,7
Mastitt, klinisk, mild	0,5	0,5
Mjølkefeber	0,3	0,3
Listeriose		0,3
Skjedeframfall	0,2	0,2
Speneskader	0,2	0,2
Børramfall		0,2

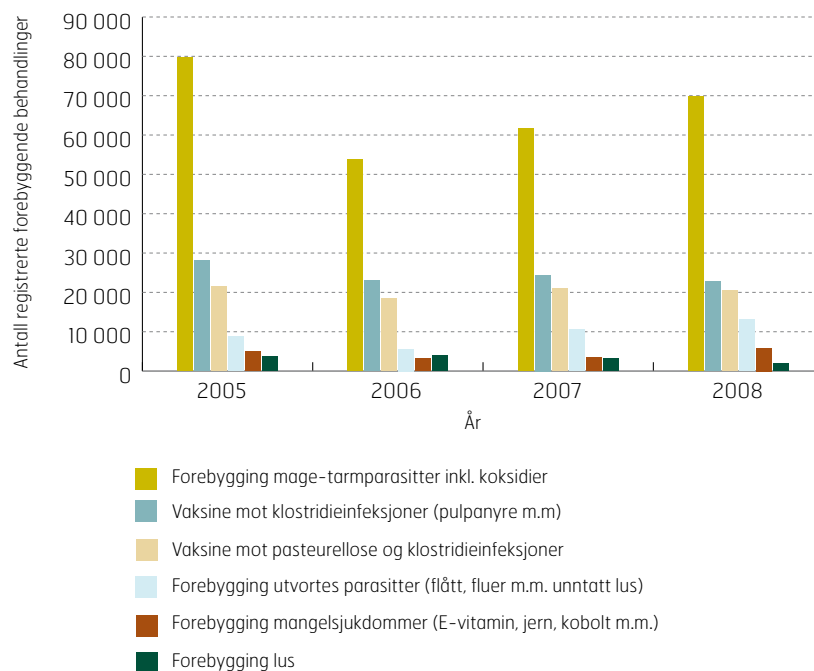
Oppgitt som % av alle lam i de besetningene som registrerer sykdom (267 517 lam). Lam som er behandlet eller har hatt flere tilfeller av samme sykdom teller kun en gang.

Tabell 20: De hyppigst rapporterte sjukdommene hos lam i 2008

Sjukdom	%	
	2007	2008
Leddsjukdommer < 1 mnd.	0,2	0,3
Innrulla augelokk	0,1	0,1
Mage-/tarmbetennelse < 7 dager	0,04	0,04
Leddsjukdommer 1-6 mnd.	0,2	0,03

Figur 21 viser de hyppigst rapporterte forebyggende behandlingene i Sauekontrollen i 2008. Det ble totalt registrert 134 047 forebyggende behandlingar (51 766 behandlingar av lam, og 82 281 behandlingar av søyer). Vi vet at forebyggende behandling som vaksiner, utføres hyppigere enn det som rapporteres. Tallene gir imidlertid et bilde av hvilke forebyggende behandlingar som er mest vanleg å bruke. Innrapporteringen har økt frå 2007 til 2008.

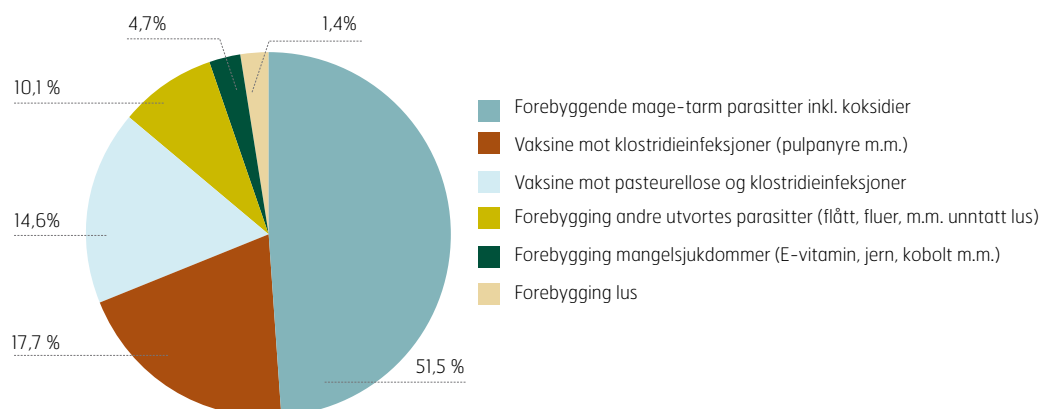
Figur 21: De hyppigst rapporterte forebyggende behandlingene i Sauekontrollen i 2008

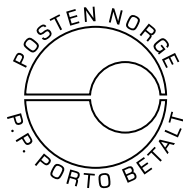

Figur 22 viser prosentvis fordeling av de mest vanlige forebyggende behandlingene på søyer og lam i besetninger som rapporterte helsedata i Sauekontrollen, 2008.

Gjentagende behandlingar per dyr teller med.

Figur 22: Fordeling av de mest vanlige forebyggende behandlingene

Sauekontrollen

Sauekontrollen er den landsomfattende husdyrkontrollen for sau. Kontrollen er åpen for alle saueholdere i Norge. Medlemskapet organiseres via slakteriene, mens Animalia har den sentrale administrasjonen

Sauekontrollen Web er et nettbasert program med en rekke rapporter som er tilgjengelig for alle medlemmer i Sauekontrollen. Du kan velge å registrere besetningsopplysninger selv direkte i Sauekontrollen Web, registrere i PC program eller la rådgiver registrere for deg.

Som medlem i Sauekontrollen får du:

- Mulighet for enkelt registrering på web
- Automatisk overføring av slaktedata og avlsindekser
- Nyttige rapporter og noteringslister
- God oversikt over din besetning

For mer info se www.animalia.no/sauekontrollen

www.animalia.no